

Staphorst in beweging

Beweeg- en sportvisie 2020 - 2024

Januari 2020

versie 1.0

gemeente
Staphorst

Samenvatting

De huidige kadernota Sport dateert uit 2006-2010. In het coalitieakkoord 'Samen voor Elkaar' (2018-2022) is de ambitie uitgesproken dat samen met inwoners, scholen, beweeg- en sportaanbieders en organisaties een nieuwe visie wordt opgesteld, die bijdraagt aan een gezonde samenleving. De nieuwe beweeg- en sportvisie van de gemeente Staphorst schetst de toekomstige uitdagingen waarvoor de inwoners, beweeg- en sportaanbieders, organisaties en instellingen samen met de gemeente in beweging komen. De nader beschreven thema's sluiten naadloos aan bij het Nationaal Sportakkoord. Aansluitend zal de visie met verschillende stakeholders verder worden uitgewerkt naar een uitvoeringsagenda in de vorm van een lokaal beweeg- en sportakkoord.

Ambities en doelen

Kinderen in de gemeente Staphorst bewegen relatief meer dan hun leeftijdsgenoten in de regio IJsselland en dit is een positief gegeven. Echter, als we kijken naar sportdeelname dan blijven de percentages voor de inwoners van de gemeente Staphorst achter bij hun regiogenoten en bewegen volwassenen en ouderen gemiddeld minder dan hun regiogenoten. We hebben dan ook voor de komende jaren de ambitie om deze achterstand in te willen lopen. Daarnaast koesteren we het beweeggedrag van de jeugd en willen dit ook bestendigen. Aan de hand van 6 thema's, gelieerd aan het Nationale Sportakkoord, zijn de volgende ambities en doelen voor de toekomst vastgesteld.

1. Inclusief bewegen en sporten

Iedere inwoner van de gemeente Staphorst kan een leven lang plezier beleven aan bewegen en sporten.

We willen de beweeg- en sport mogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente stimuleren, optimaliseren en verduurzamen, met speciale aandacht voor doelgroepen die relatief minder bewegen en sporten.

2. Duurzame infrastructuur

We willen in de gemeente Staphorst te allen tijde beschikken over een functionele, veilige, goede en duurzame beweeg- en sport infrastructuur.

Daarbij willen we dat de openbare ruimte, waar mogelijk, beweegvriendelijk wordt ingericht en accommodaties voldoen aan de geldende normen, zodat deze optimaal gebruikt worden voor een gevarieerder, intensiever en gezonder gebruik.

3. Vitale aanbieders

In de gemeente Staphorst beschikken we over vitale aanbieders, die adequaat kunnen en willen inspelen op de maatschappelijke trends zodat er een gevarieerd beweeg- en sportaanbod beschikbaar is voor alle inwoners.

Door het stimuleren en faciliteren van deskundigheidsbevordering, kennisuitwisseling en samenwerking tussen beweeg- en sportaanbieders willen we de kwaliteit van het beweeg- en sportaanbod borgen en verbeteren.

4. Positieve cultuur

Iedere inwoner van de gemeente Staphorst kan overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos bewegen en sporten.

We willen insteken op het ontwikkelen en implementeren van voorwaarden voor een sociaal veilig beweeg- en sportklimaat bij de beweeg- en sportaanbieders en de openbare ruimte in de gemeente Staphorst.

5. Van jongs af aan vaardig in bewegen

Ieder kind in de gemeente Staphorst krijgt een gezonde start van zijn of haar leven.

Daarvoor willen we de motorische vaardigheden bij de jongste jeugd verbeteren en stimuleren dat ze meer én een leven lang blijven bewegen in een gezonde omgeving.

6. Bijzondere prestaties inspireren

Inwoners worden gemotiveerd en gewaardeerd om te (blijven) bewegen. Hetzelfde geldt voor de beweeg- en sportaanbieders voor hun bijdrage aan een vitale en gezonde samenleving.

We willen inwoners en beweeg- en sportaanbieders in de gemeente Staphorst waarderen om bijzondere prestaties.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Nationaal Sportakkoord	4
1.2 Proces	4
2. Stand van zaken	5
2.1 Bewegen en sport	5
2.2 Gezondheid	7
2.3 Accommodaties	7
2.4 Openbare ruimte	7
3. Trends en ontwikkelingen	8
4. Staphorst in Beweging 2020 – 2024	10
4.1 Visie	10
4.2 Missie	10
4.3 Ambitie en doel	10
4.4 Deelakkoorden	10
4.5 Inclusief bewegen en sporten	11
4.6 Duurzame infrastructuur	12
4.7 Vitale aanbieders	13
4.8 Positieve cultuur	14
4.9 Van jongs af aan vaardig in bewegen	15
4.10 Bijzondere prestaties inspireren	18
5. Monitoring	19
Bijlage 1 – Accommodaties en speelplekken in Staphorst (kern)	20
Bijlage 2 – Accommodaties en speelplekken in Rouveen (kern)	21
Bijlage 3 – Accommodaties en speelplekken in IJhorst (kern)	21
Bijlage 4 – Wat speelt er in de gemeente Staphorst?	22
Bijlage 5 – Wat gebeurt er al binnen andere beleidsterreinen?	24

1. Inleiding

De gemeente Staphorst vindt het belangrijk dat haar inwoners voldoende en veilig kunnen bewegen en sporten in en nabij de eigen woonomgeving. Immers bewegen en sport dragen bij aan een gezonde samenleving (*bron: coalitieakkoord 'Samen voor Elkaar'*). Bewegen en sport wordt steeds vaker ingezet voor het bereiken van maatschappelijke doelstellingen, zoals participatie, sociale cohesie en het verminderen van overlast. Daarnaast speelt bewegen en sport ook een belangrijke rol bij preventie en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

De huidige kadernota Sport dateert uit 2006-2010. Om de positie van bewegen en sport op zich zelf (bewegen en sport als doel) en binnen het veranderende maatschappelijke veld (bewegen en sport als middel) te verstevigen, is in het coalitieakkoord 'Samen voor Elkaar' (2018-2022) de ambitie uitgesproken dat samen met inwoners, scholen, beweeg- en sportaanbieders en organisaties een nieuwe visie wordt opgesteld, die bijdraagt aan een gezonde samenleving.

In deze nieuwe beweeg- en sportvisie staan de ambities, keuzes en plannen voor de komende jaren. Het is een document waarin de toekomst voor bewegen en sport in de gemeente Staphorst staat uitgestippeld, waar mogelijk gekoppeld aan actuele beleidsthema's uit onder meer de Wmo, de lokale Gezondheidsnota, de Omgevingsvisie, Welzijn en Onderwijs. Voor de gemeente Staphorst scheidt de beweeg- en sportvisie duidelijkheid over en geeft focus aan wat de gemeente wil met bewegen en sport. Het biedt andere sectoren in de gemeente mogelijkheden tot aanhaken, samen optrekken, versterken en bundelen van initiatieven en een aanzet thematisch doelen te realiseren. Daarnaast biedt het een goede mogelijkheid om de gestelde doelen en resultaten na enkele jaren te evalueren.

Voor de beweeg- en sportaanbieders en de inwoners van de gemeente Staphorst biedt de visie de kans om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Het scheidt duidelijkheid in wat de gemeente wel en niet ondersteunt en stimuleert. Dit biedt kansen om (anders) georganiseerde en/of ongeorganiseerde beweeg- en sportmogelijkheden beter te benutten. Het versterkt de sociale en fysieke omgeving die bewegen en sport stimuleert.

1.1 Nationaal Sportakkoord

In juni 2018 is er door diverse partners het Nationaal Sportakkoord ondertekend. Doel van het sportakkoord is om de organisatie en financiën van de sport toekomstbestendig te maken. En er daarbij voor te zorgen dat iedereen in een veilige, gezonde omgeving met plezier kan sporten en bewegen. Het Nationaal Sportakkoord bestaat uit vijf deelakkoorden: Inclusief Sport en bewegen, Duurzame Sportinfrastructuur, Vitale aanbieders, Positieve Sportcultuur, Van Jongs af aan vaardig in bewegen.

In oktober 2019 is het zesde deelakkoord 'Topsport die inspireert' ondertekend.

De nieuwe visie 'Staphorst in Beweging' sluit aan bij de thema's van het Nationaal Sportakkoord. Aansluitend gaat de beweeg- en sportformateur aan de slag om de visie verder uit te werken naar een uitvoeringsagenda met een lokaal beweeg- en sportakkoord voor de gemeente Staphorst. Hiervoor heeft de gemeente middelen ontvangen van het Rijk. Doel van lokale akkoorden is niet alleen om de implementatie van maatregelen te bevorderen, maar bovenal om lokale netwerken te bouwen en te versterken.

1.2 Proces

De beweeg- en sportvisie is tot stand gekomen met behulp van een interactief proces. In verschillende bijeenkomsten met de gemeenteraad zijn de kaders door middel van een startnotitie voor de nieuwe visie opgesteld. Vervolgens zijn het maatschappelijk veld, als beweeg- en sportaanbieders, onderwijsinstellingen en welzijnsorganisaties, en bewoners tijdens een lokale bijeenkomst in de gelegenheid gesteld om kennis te

nemen van de deelakkoorden van het sportakkoord en hun wensen en behoeften in te brengen. Voor een integrale afweging zijn ook andere beleidsterreinen meegenomen en betrokken bij het proces. Waar mogelijk zijn verbindingen gelegd met de nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022, de omgevingsvisie Staphorst en welzijn en jeugdbeleid. Ten slotte is het concept tijdens een drietal informatiebijeenkomsten besproken met inwoners van de kernen: Staphorst, Rouveen en IJhorst. Vanaf het begin is een begeleidingsgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Staphorst, beweeg- en sportaanbieders, onderwijsinstellingen en de lokale sportraad (niet meer actief) bij het proces betrokken geweest. Zij hebben een waardevolle bijdrage geleverd bij de totstandkoming van deze beweeg- en sportvisie.

2. Stand van zaken

2.1 Bewegen en sport

Kadernota sport 2006 - 2010

Voor het opstellen van de nieuwe visie is het van belang om in beeld te hebben op welke manier de beleidsvoering op het gebied van bewegen en sport momenteel wordt uitgevoerd. In de 'huidige' kadernota sport (2006 – 2010) staan drie algemene doelstellingen beschreven:

1. *Het bevorderen van deelname aan bewegingsactiviteiten* waarbij extra aandacht uit gaat naar de volgende doelgroepen: jeugd/jongeren, ouderen en gehandicapten;
2. *Garanderen van de duurzaamheid van de sportdeelname.* Iedereen die eenmaal voor sportbeoefening heeft gekozen moet een leven lang kunnen blijven sporten. Bijvoorbeeld door te bevorderen dat sportverenigingen zich niet alleen op de jeugd richten, maar ook de oudere inwoners van de gemeente Staphorst iets te bieden hebben;
3. *Verhogen van de kwaliteit van de sportbeoefening.* Dit komt tot uiting in de te plegen investeringen in accommodaties, maar ook in ondersteuningsmogelijkheden voor verenigingen. De gemeente heeft hierin een voorwaardenscheppende rol.

Met betrekking tot bewegen en sport vervulde de gemeente Staphorst in de afgelopen jaren diverse rollen.

- Voorwaardenscheppende rol: het realiseren en in stand houden van accommodaties.
- Regisserende rol: ontwikkelen van beleid en de planning van voorzieningen.
- Stimulerende en ondersteunende rol: aanbieden van beweeg- en sportactiviteiten voor groepen die qua sportdeelname in een achterstandspositie verkeren.

De organisatie van de beweeg- sportbeoefening was weggelegd voor het particuliere initiatief, zowel de sportverenigingen, andere organisaties als ook het bedrijfsleven.

Lopende activiteiten in het kader van bewegestimulering

Brede Regeling Combinatiefuncties

Vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) worden door het Rijk en door gemeenten financiële middelen ingezet om functionarissen (buurtsportcoaches, combinatiefunctionarissen en/of cultuurcoaches) aan te stellen. De gemeente Staphorst neemt ook deel aan deze regeling.

Bewegingsonderwijs

Op alle basisscholen in de gemeente Staphorst wordt gymles gegeven, op een aantal scholen is een vakleerkracht aangesteld.

Subsidieregelingen

De gemeente Staphorst heeft diverse subsidies voor beweeg- en sportaanbieders en stichtingen m.b.t. bewegen en sport.

Tevens beschikt de gemeente over het Fonds Deelname Maatschappelijke Activiteiten. Dit fonds is bestemd voor inwoners met een minimum inkomen. Zowel jeugd als volwassenen kunnen via het fonds een tegemoetkoming krijgen voor een lidmaatschap bij één sportvereniging.

Reguliere projecten en initiatieven

In de gemeente Staphorst zijn talrijke activiteiten opgezet om bewegen en sport te stimuleren onder haar inwoners. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

Avondvierdaagse, Munnikenslagloop, veldtoertocht, sportweek, 4 mijl van Staphorst, Obstacle run Staphorst en zwemvierdaagse.

Beweeg- en sportgedrag van de inwoners van de gemeente Staphorst

Uit diverse onderzoeken van de GGD IJsselland en Sportservice Overijssel¹ zijn recente cijfers beschikbaar over het beweeg- en sportgedrag van de inwoners (zie tabel 1). Volwassenen en ouderen bewegen gemiddeld minder dan hun regioenoten. Als we naar sportdeelname en lidmaatschap kijken blijven de percentages voor de inwoners van de gemeente Staphorst achter bij hun regioenoten. Kinderen spelen wel meer buiten dan hun regioenoten.

Tabel 1. Beweeg- en sportgedrag van de inwoners van de gemeente Staphorst

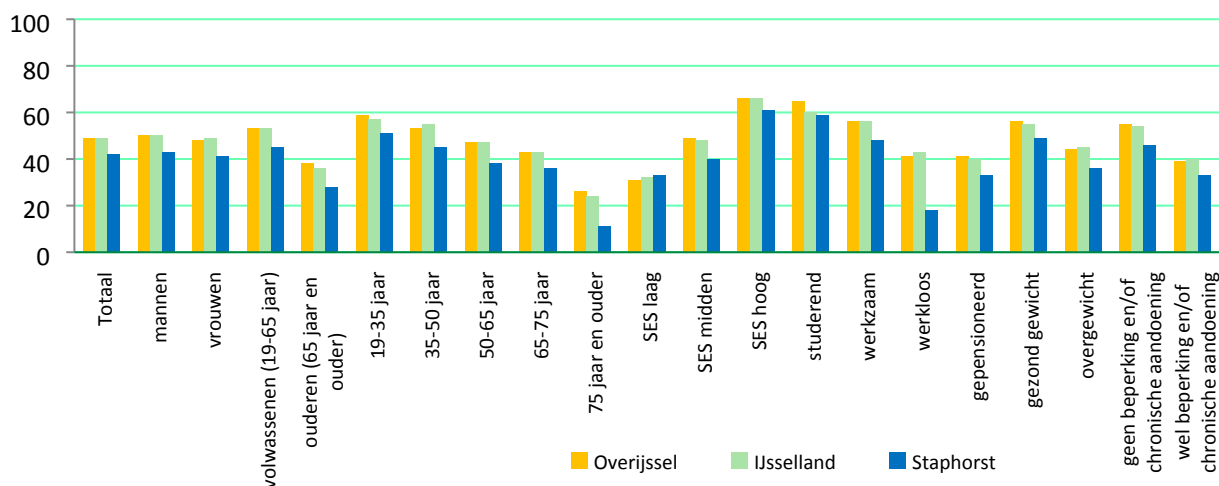
Leeftijd	Regelmatige sportdeelname (sport min. 40x per jaar)	Lidmaatschap (lid van sportvereniging)	Beweegnorm** (voldoet aan norm)	Dagelijks buiten spelen (2-12 jaar) (> 30 minuten per dag)
4 – 12 jaar	63% (regio nb)	55% (regio 73%)	82% (regio 71%)***	81% (regio 65%)
13 – 16 jaar*	-	25% (regio 68%)	7% (15%)	-
19 – 64 jaar	45% (regio 53%)	30% (regio 35%)	52% (regio 64%)	-
65-plussers	28% (regio 36%)	18% (regio 24%)	65% (regio 75%)	-

* De jongerenmonitor is alleen afgenomen onder de jongeren (2de en 4de klas) die in de gemeente Staphorst op school zitten, de jongeren die in Drenthe naar school gaan zijn daarom niet meegenomen in de analyse, dit kan een vertekent beeld geven.

** Bewegnorm volwassenen: tenminste vijf dagen in de week minimaal een half uur matig intensief te bewegen, maar bij voorkeur op alle dagen. Jeugd (4 – 18 jaar): dagelijks 60 minuten matig intensief bewegen.

*** Bewegnorm jeugd 4-12 jaar: hiervan zijn geen cijfers bekend. Het percentage betreft hier meer dan 7 uur per week bewegen.

In de gemeente Staphorst zijn er een aantal groepen die minder sporten dan andere groepen: mensen met een beperking en/of een chronische aandoening, mensen met een lage sociaaleconomische status (SES), werklozen, mensen met overgewicht en ouderen (zie figuur 1).

Figuur 1: Regelmatige sportdeelname naar achtergrondkenmerken

¹ Kindermonitor 2017 (GGD IJsselland), Jongerenmonitor 2015 (GGD IJsselland), Jeugdsportmonitor 2018 (Sportservice Overijssel), Fit & Gezond in Overijssel/Volwassenen en ouderenmonitor 2016 (GGD IJsselland en Sportservice Overijssel)

2.2 Gezondheid

Nota Lokaal Gezondheidsbeleid

Gezien de ontwikkelingen die er de laatste jaren zijn binnen de publieke gezondheid, is er een aparte nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2019 – 2022 opgesteld inclusief een uitvoeringsagenda. Op basis van diverse ontwikkelingen is in de nota gekozen voor vijf aandachtsgebieden te weten: Integraal samenwerken aan positieve gezondheid, Gezond opgroeien, Psychische gezondheid, Gezonde leefomgeving, Gezond ouder worden.

Gezondheid van inwoners van de gemeente Staphorst

Uit diverse onderzoeken van de GGD IJsselland en Sportservice Overijssel² zijn cijfers bekend over de gezondheid en leefstijl van de inwoners van de gemeente Staphorst (zie tabel 2).

Tabel 2. Gezondheid en leefstijl van de inwoners van de gemeente Staphorst

Leeftijd	Ervaart (zeer) goede gezondheid	Voelt zich eenzaam	Heeft overgewicht	Drinkt overmatig alcohol	Roker
4 – 12 jaar	96% (regio 97%)	-	14% (regio nb)	-	-
13 – 16 jaar*	91% (regio 85%)	-	15% (regio 17%)	52% (regio 44%)**	35% (regio 24%)***
18 – 64 jaar	87% (regio 82%)	39% (regio 38%)	38% (regio 45%)	18% (regio 19%)	21% (regio 22%)
65-plussers	69% (regio 65%)	46% (regio 45%)	65% (regio 60%)	10% (regio 20%)	7% (regio 11%)

* De jongerenmonitor is alleen afgenomen onder de jongeren (2de en 4de klas) die in de gemeente Staphorst op school zitten. De jongeren die in Drenthe naar school gaan zijn daarom niet meegenomen in de analyse, dit kan een vertekend beeld geven.

** Van de jeugd die alcohol drinkt gaat het hierbij over 5 of meer drankjes per gelegenheid in afgelopen 4 weken (= Binge drinken).

*** Bij de jeugd gaat het over 'rookt wel eens' (de jeugd rookt ook vaker dan hun regiogenoten 8% vs 5%).

2.3 Accommodaties

De sportaccommodaties in gemeentelijk eigendom en beheer verkeren in het algemeen in goede staat van onderhoud en voldoen aan de geldende NOC*NSF eisen. Het merendeel van de sportaccommodaties is in volledige eigendom van de gemeente, wat in deze tijd bij het merendeel van de gemeenten niet meer het geval is. In veel gemeenten zijn de velden/banen en kleedkamers nog wel in eigendom van de gemeente, maar de kantines zijn in veel gevallen in eigendom van de beweeg- en sportaanbieder. Het onderhoud is in een meerjarenplan vastgelegd. Behalve gymzaal IJhorst zijn er binnen 5 jaar geen grote renovaties te verwachten. Wel zijn er capaciteitsproblemen bij voetbal en gym, veroorzaakt door de discrepantie tussen de landelijke normen die zijn vastgesteld en de ambities van de voetbalvereniging om op hoger niveau te spelen. Zie voor een overzicht van alle accommodaties per kern de bijlagen 1 t/m 3.

2.4 Openbare ruimte

Het beheer en onderhoud van de velden valt onder team beheer van de gemeente. De sportvelden bij de verschillende verenigingen verkeren over het algemeen in goede staat van onderhoud. Verschillende speelvoorzieningen en speelpleinen zijn de afgelopen jaren gerenoveerd of opnieuw ingericht. Veel schoolpleinen zijn openbaar en beschikken over meerdere beweeg en speelaanleidingen. Zie voor een overzicht van alle openbare beweeg en speelplekken per kern de bijlagen 1 t/m 3.

Top 5 speelplekken

Tuin

Straat

Schoolplein

Grasveldje

Speeltuin

Bob Boer (ambtenaar openbare ruimte gemeente Staphorst): "Het zou mooi zijn als er een soort netwerk ontstaat van ontmoetings- en beweegplekken, die uitdagen om er heen te gaan. Verbonden door een groene route, zodat je veilig van de ene naar de andere plek kunt gaan"

² Kindermonitor 2017 (GGD IJsselland), Jongerenmonitor 2015 (GGD IJsselland), Jeugdmonitor 2018 (Sportservice Overijssel), Fit & Gezond in Overijssel/Volwassenen en ouderenmonitor 2016 (GGD IJsselland en Sportservice Overijssel)

3. Trends en ontwikkelingen

Bewegen en sport staat in verbinding met diverse andere beleidsterreinen en – ontwikkelingen. In dit hoofdstuk wordt kort aandacht besteed aan enkele lokale en algemene trends en ontwikkelingen, die (ook) van invloed zijn op bewegen en sport.

De bevolking verandert

De bevolking in de gemeente Staphorst verandert: het aantal inwoners stijgt van 16.200 in 2012 naar 17.700 in 2040. Binnen de leeftijdsgroepen zijn verschuivingen te zien, het aandeel jongeren (0 – 20 jaar) en volwassenen (20 – 65 jaar) daalt en het aandeel 65-plussers neemt toe. De verwachtingen voor de gemeente Staphorst zijn te zien in tabel 3.

Tabel 3: Bevolkingsprognoses voor de gemeente Staphorst (aandeel van totale bevolking). Bron: PBL/CBS.

Leeftijd	2012	2040
Totaal	16.200 (100%)	17.700 (100%)
0 – 19 jaar	5.300 (33%)	4.700 (27%)
20 – 64 jaar	8.800 (54%)	9.100 (51%)
65 plus	2.100 (13%)	3.900 (22%)

Het doel van bewegen en sport verandert

Het accent verschuift steeds meer van bewegen en sport als doel naar bewegen en sport als middel:

- Inzet van bewegen en sport ten behoeve van o.a. gezondheidsbevordering, participatie, sociale cohesie, leefbaarheid, inburgering en Positieve Gezondheid.
- Steeds meer samenwerking tussen beweeg- en sportaanbieders, onderwijs, kinderopvang, welzijnsinstellingen, de zorg en het bedrijfsleven.
- Opkomst van commerciële beweeg- en sportaanbieders.

Meer aandacht voor de sociaal economische waarde van bewegen en sport. Door bewegen en sport worden ook kosten bespaard. De maatschappelijke effecten en economische waarde van de integrale inzet van bewegen en sport zijn onderzocht in opdracht van Kenniscentrum Sport. In figuur 2 is te zien dat de maatschappelijke opbrengst van bewegen en sport kan oplopen tot €25.000 - 100.000 per inwoner (gemiddelde Nederlander, 25-54 jaar) als hij/zij aan de beweegnorm gaat voldoen .

Zie voor meer informatie: www.allesoversport.nl

Figuur 2. Sociaal economische waarde Sport en bewegen (constante waarde, 25-54 jarige). Bron: KC Sport.

De sporter verandert

- Ongeorganiseerd en anders georganiseerd bewegen en sporten is steeds meer in opkomst.
- De sportconsument bepaalt zelf waar en wanneer er bewogen en gesport wordt.
- De huidige generatie 65-plussers is relatief gezond en fit en leeft langer. Deze groep heeft ervaring met bewegen en sporten en is vooral op zoek naar beweeg- en sportactiviteiten die tot een hoge leeftijd uitgevoerd kunnen worden en een sociaal karakter hebben.
- Kwaliteit, flexibiliteit en vrijblijvendheid van het beweeg- en sportaanbod zijn van groot belang en men is bereid hier (extra) voor te betalen.

De sportvereniging verandert

- Als gevolg van demografische ontwikkelingen, de veranderende dynamiek van bewegen en sport en de kritische consument hebben sportverenigingen te maken met teruglopende ledenaantallen, vrijwilligerstekorten en afnemende betrokkenheid van leden.
- Steeds meer sportverenigingen worden maatschappelijk actief/actiever. Een vitale sportvereniging die extern gericht is, een vernieuwend en passend aanbod heeft, samenwerkt met maatschappelijke partners (bijv. onderwijs, zorg) en een professionele organisatie kent, heeft de toekomst.

De ruimte voor sport verandert

- (Bestaande) sportaccommodaties worden steeds vaker multifunctioneel gebruikt. Binnen een sportieve omgeving is bijvoorbeeld ook plaats voor o.a. kinderopvang en dagbesteding.
- Gebruik van de openbare ruimte (ATB-routes, beweegtuinten, schoolpleinen). De mooie ligging van de gemeente nodigt veel mensen (zowel inwoners als toeristen) uit om te wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Daarnaast wordt de buitenruimte gebruikt voor evenementen zoals de wandelvierdaagse en obstacle run.

De rol van de gemeente verandert

- Het realiseren van een participatiesamenleving wordt voor de toekomst van Nederland van groot belang geacht. De daarbij behorende decentralisaties leggen een grotere verantwoordelijkheid bij gemeenten neer. De gemeente Staphorst ziet een belangrijke rol weggelegd voor vrijwilligersorganisaties en verenigingen als dragers van de sociale samenleving.
- De relatie tussen de samenleving en de overheid is veranderd. Steeds meer initiatieven uit de samenleving worden, zonder tussenkomst van de overheid, opgepakt door inwoners en maatschappelijke organisaties. Dit vraagt van de gemeente een andere betrokkenheid, namelijk meedenken en initiatieven verder brengen in plaats van reguleren of overnemen.
- Bezuinigingen, kerntakendiscussies, herindelingen, etc. zorgen ervoor dat de lokale overheid keuzes moet maken over de inzet op bewegen en sport. Het beheersen van de kosten op termijn staat centraal. De rol van de gemeente verschuift van traditionele uitvoerder naar het invullen van een initiërende en faciliterende rol binnen allerlei netwerken.
- Regionale samenwerking, integrale samenwerking en het overdragen van de regie en uitvoering aan het maatschappelijk middenveld komt steeds vaker voor.

Om adequaat op de bovenstaande ontwikkelingen te anticiperen vraagt dit van de gemeente om zich blijvend snel aan te passen aan de veranderingen. Tevens vraagt dit van de gemeente om te organiseren in flexibele netwerken, met wisselende rollen (regisseur, facilitator, uitvoerder, initiator, participant) en partners. Dit is nodig om te zorgen dat inwoners en organisaties zich betrokken voelen en partners worden bij de aanpak van maatschappelijke problemen en uitdagingen.

4. Staphorst in Beweging 2020 – 2024

4.1 Visie

We willen dat iedere inwoner in de gemeente Staphorst in en nabij de eigen woonomgeving veilig kan bewegen of sporten. Niet alleen omdat bewegen en sport leuk is, maar ook omdat het een belangrijke bijdrage levert aan een gezonde en vitale samenleving: bewegen en sport is goed voor de fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie, welzijn en persoonlijke ontwikkeling. De gemeente vervult hierbij een faciliterende en regisserende rol: de gemeente creëert de juiste randvoorwaarden en stelt zich op als verbinder om de samenwerking tussen beweeg- en sportaanbieders, zorg- en welzijnsinstellingen, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers te bevorderen voor een optimaal beweeg- en sportklimaat in de gemeente Staphorst.

4.2 Missie

Staphorst is een gemeente met karakter, lef, vernieuwend en ondernemend. Wij geven de Staphorster samenleving ruimte en vertrouwen om verantwoordelijkheid te nemen. Inwoners en bedrijven die ons nodig hebben, kunnen op ons rekenen. We versterken en versnellen initiatieven in de samenleving en werken samen aan resultaat. Wij zetten ons in voor het proces van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' (Samen voor Elkaar, coalitieakkoord 2018 – 2022 gemeente Staphorst).

Aansluitend op deze algemene missie van de gemeente Staphorst, beschreven in het huidige coalitieakkoord, is de missie voor het nieuwe beweeg- en sportbeleid:

De gemeente Staphorst faciliteert een beweegvriendelijke openbare ruimte en veilige en kwalitatief goede sportaccommodaties voor al haar inwoners en stimuleert de samenwerking en kennisuitwisseling tussen gemeente, burgers en diverse (maatschappelijke) organisaties. Hierdoor ontstaan nieuwe initiatieven die stimuleren tot (meer) bewegen en sporten door de inwoners van de gemeente Staphorst.

4.3 Ambitie en doel

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, bewegen kinderen in de gemeente Staphorst relatief meer dan hun leeftijdsgenoten in de regio IJsselland. Echter, volwassenen en ouderen bewegen gemiddeld minder dan hun regiogenoten. Als we naar sportdeelname en lidmaatschap kijken blijven de percentages voor de inwoners van de gemeente Staphorst achter bij hun regiogenoten.

We hebben voor de toekomst de ambitie om daar waar we minder bewegen en sporten dan onze regiogenoten, we deze achterstand willen inlopen. Daarnaast koesteren we het beweeggedrag van de jeugd en willen we dit ook bestendigen.

4.4 Deelakkoorden

Voor de nieuwe visie 'Staphorst in Beweging' sluiten we aan bij de thema's (deelakkoorden) van het Nationaal Sportakkoord. Per thema wordt eerst weergegeven wat er speelt in de gemeente Staphorst. Hiervoor zijn gegevens gebruikt uit diverse monitoren: kindermonitor 2017 (GGD IJsselland), Jongerenmonitor 2015 (GGD IJsselland)³, Jeugd sportmonitor 2018 (Sportservice Overijssel), Fit & Gezond in Overijssel/volwassenen en ouderenmonitor 2016 (GGD IJsselland en Sportservice Overijssel) en Verenigingsmonitor Overijssel 2016 (Sportservice Overijssel). Vervolgens worden per thema de ambitie en het doel uiteengezet en wordt aangegeven hoe en met welke samenwerkingspartners we dit in de gemeente Staphorst gaan bereiken.

³ De jongerenmonitor is alleen afgenomen onder de jongeren die in de gemeente Staphorst op school zitten, de jongeren die in Drenthe naar school gaan zijn daarom niet meegenomen in de analyse, dit kan een vertekend beeld geven.

Zoals ook al eerder beschreven is bewegen en sport geen doel op zich meer, maar wordt bewegen en sport ook steeds vaker ingezet om bij te dragen aan andere beleidsterreinen. Per thema wordt beschreven waar kansen en mogelijkheden liggen om de samenwerking aan te gaan en integraal beleid te stimuleren met andere beleidsterreinen als gezondheid, welzijn, jeugd en openbare ruimte, om gezamenlijk te werken aan een vitaal en gezond Staphorst.

4.5 Inclusief bewegen en sporten

Bewegen en sporten is goed voor de gezondheid, sociale contacten, welzijn en persoonlijke ontwikkeling en bovenal gewoon leuk om te doen. Echter, meedoen aan en plezier beleven aan bewegen en sport is niet voor iedereen vanzelfsprekend, zoals voor mensen met een beperking en/of een chronische aandoening, mensen met een lage sociaaleconomische status, mensen met overgewicht en ouderen. Het belang van deelname aan bewegen en sport is voor deze groepen in een aantal opzichten groter dan voor de gemiddelde inwoner van de gemeente Staphorst vanwege de positieve effecten op (onder andere) de gezondheid en het opdoen van sociale contacten. Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

Iedere inwoner van de gemeente Staphorst kan een leven lang plezier beleven aan bewegen en sporten.

Doel

We willen de beweeg- en sport mogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente Staphorst stimuleren, optimaliseren en verduurzamen, met speciale aandacht voor doelgroepen die relatief minder bewegen en sporten.

Hoe gaan we dit bereiken?

Stimuleren van bewegen en sporten voor specifieke doelgroepen

De gemeente Staphorst streeft naar gezonde en vitale inwoners, daarom wil de gemeente dat iedere inwoner een leven lang plezier kan beleven aan bewegen en sport. Vanuit dit gezondheidsperspectief is het streven om de beweeg- en sportdeelname verder te laten stijgen in de richting van het gemiddelde in de regio IJsselland. De gemeente zet daarom actief in op het stimuleren van bewegen en sport middels diverse (bestaande) projecten en regelingen. Daarbij is er speciale aandacht voor specifieke doelgroepen: 65-plussers, mensen met een beperking en jongeren (13 t/m 17 jaar).

Margje Ponstein-Krale (Teamcoördinator Stichting Welzijn Staphorst): "We moeten meer insteken op 50-ers, zodat ze later ook blijven bewegen."

Wegnemen van belemmeringen

Naast het optimaliseren van het beweeg- en sportaanbod, kan ook worden gekeken of er belemmeringen kunnen worden weggenomen om de beweeg- en sportdeelname te verhogen. Niet iedere inwoner van de gemeente Staphorst is vanwege zijn of haar mobiliteit in de gelegenheid om op eigen kracht naar beweeg- en sportactiviteiten toe te gaan. Naast vervoer kunnen de kosten een reden zijn om niet te kunnen deelnemen aan beweeg- en sportactiviteiten of om lid te worden van een beweeg- en sportaanbieder.

Met wie gaan we dit bereiken?

Aan het doel voor dit deelakkoord kunnen verschillende partijen een bijdrage leveren.

Deze partijen kunnen met elkaar interactief tot oplossingen komen om de belemmeringen om te kunnen

bewegen en sporten weg te nemen en het beweeg- en sportaanbod beter af te stemmen op de wensen en behoeften van de inwoners in de gemeente Staphorst.

Bij het opstellen van het lokale akkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

*Jack de Goede (beleidsmedewerker Wmo, welzijn en volksgezondheid gemeente Staphorst):
“Sport en bewegen vergt een integrale aanpak zowel intern als extern, aangezien dit nauwe raakvlakken heeft met bijvoorbeeld gezondheid, groen en ruimtelijke ordening. Dus niet langer een benadering vanuit afzonderlijke eilandjes”*

4.6 Duurzame infrastructuur

Om een leven lang te kunnen bewegen en sporten is een functionele, veilige, goede en duurzame sportinfrastructuur noodzakelijk. Tegenwoordig gaat het hierbij niet alleen meer om de sportvelden, zwembaden, sporthallen en clubhuizen, maar ook om het groen in en om de kernen, zoals de Zwarte dennen en het trapveldje in de buurt. Want bewegen en sporten gebeurt al lang niet meer alleen in de traditionele sportaccommodaties. Terwijl sportverenigingen leden verliezen, is de individuele en ongebonden sporter in opkomst. Veel van deze sporters maken gebruik van de openbare ruimte om te gaan hardlopen, wandelen of fietsen. Om op deze trend in te spelen is het van belang dat de openbare ruimte een beweegvriendelijke omgeving wordt, die ook uitnodigt tot bewegen. Middels de omgevingsvisie wordt in de gemeente Staphorst ingezet op een beweegvriendelijke omgeving en daarnaast zijn er ook al diverse initiatieven die inspelen op een sportiever gebruik van de openbare ruimte. Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

We willen in de gemeente Staphorst te allen tijde beschikken over een functionele, veilige, goede en duurzame beweeg- en sport infrastructuur.

Doel

Daarbij willen we dat de openbare ruimte, waar mogelijk, beweegvriendelijk wordt ingericht en accommodaties voldoen aan de geldende normen, zodat deze optimaal gebruikt worden voor een gevarieerder, intensiever en gezonder gebruik.

Hoe gaan we dit bereiken?

Aanpassen van de openbare ruimte zodat deze uitnodigt tot bewegen

In de gemeente Staphorst willen we verder inspelen op de ontwikkeling dat steeds meer mensen individueel en ongeorganiseerd gaan bewegen en sporten door de openbare ruimte beweegvriendelijk in te richten. Maar niet alleen ‘bestaande’ sporters willen we laten genieten van de openbare ruimte, ook andere inwoners willen we uitnodigen tot (meer) bewegen in de openbare ruimte. De omgevingsvisie biedt hiervoor veel aanknopingspunten.

In de gemeente zijn al een aantal schoolpleinen opengesteld met extra voorzieningen, waardoor het buiten spelen en bewegen op het plein na schooltijd wordt gestimuleerd. Met het onderwijs kan worden verkend of hiervoor nog meer mogelijkheden zijn.

Henk Veld (vertegenwoordiger VV Staphorst): “Een veilige openbare ruimte is belangrijk. Bijvoorbeeld verkeer, bestrating (wortels) en verlichting kunnen een obstakel zijn om te kunnen skaten, wandelen etc.”

Aanpassen en openstellen van sportaccommodaties voor een gevarieerder en intensiever gebruik

De gemeente Staphorst beschikt over verschillende sportaccommodaties. Over het algemeen zijn de sportverenigingen en gebruikers (zeer) tevreden over deze voorzieningen. De bezettingsgraad van deze accommodaties kan hier en daar nog wel verhoogd worden. Om dit te bereiken wordt ingezet op een gevarieerder en intensiever gebruik van de accommodaties.

Gezonde sportaccommodaties

In de gemeente Staphorst willen we niet alleen beschikken over kwalitatief goede 'hardware', maar we willen ook dat inwoners in een gezonde omgeving kunnen bewegen en sporten. Daarom wordt ingezet op rookvrije sportaccommodaties en speelplekken en een verantwoord alcoholgebruik op sportaccommodaties (zie ook het deelakkoord 4.9 Van jongs af aan vaardig in bewegen).

Met wie gaan we dit bereiken?

De gemeente beschikt over een up-to-date omgevingsvisie, die veel aanknopingspunten biedt om de openbare ruimte waar mogelijk beweegvriendelijk in te richten. Een integrale aanpak is daarom van belang. Voor een optimaal gebruik van de sportaccommodaties is het van belang om beweeg- en sportaanbieders en andere organisaties meer met elkaar te laten samenwerken.

Bij het opstellen van het lokale akkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

Wilbert Tuinman (Coördinator Facilitaire Zaken / Beleidsmedewerker vastgoed gemeente Staphorst): "De voetbalkantines staan door de week overdag voor een groot deel leeg, deze zouden beter benut kunnen worden met nieuwe activiteiten als bijvoorbeeld sportieve dagopvang voor senioren, e.a."

4.7 Vitale aanbieders

In de rapportage 'Zo Sport Nederland' (2018) heeft NOC*NSF de laatste ontwikkelingen m.b.t. sportdeelname in Nederland in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat het aantal sporters in Nederland de afgelopen jaren is toegenomen. Echter, het aantal lidmaatschappen bij sportbonden is de afgelopen jaren licht afgenomen en het aantal sporters dat buiten verenigingsverband sport is toegenomen. De populariteit van fitness onder jongeren en volwassenen in de gemeente Staphorst is groot. De drie fitnesscentra spelen in toenemende mate een rol bij het behalen van de beweegnorm en het stimuleren van een gezonde leefstijl. Ook door andere organisaties als welzijnsinstellingen (SWS en SAAM) en Stichting Activiteiten Staphorst (SAS) worden beweegactiviteiten aangeboden waaraan verschillende doelgroepen uit de gemeente Staphorst deelnemen. Niet iedere traditionele beweeg- en sportaanbieder is vitaal genoeg en weet (nog voldoende) in te spelen op deze en andere maatschappelijke en technologische trends, zoals vergrijzing, individualisering en digitalisering, en wordt op termijn in zijn bestaan bedreigt. Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

In de gemeente Staphorst beschikken we over vitale aanbieders, die adequaat kunnen en willen inspelen op de maatschappelijke trends, zodat er een gevarieerd beweeg- en sportaanbod beschikbaar is voor alle inwoners.

Doel

Door het stimuleren en faciliteren van deskundigheidsbevordering, kennisuitwisseling en samenwerking tussen beweeg- en sportaanbieders willen we de kwaliteit van het beweegaanbod borgen en verbeteren.

Hoe gaan we dit bereiken?

Het instellen van een sportbundeling nieuwe stijl

Tot voor enkele jaren was de Sportraad Staphorst het lokale adviesorgaan voor bewegen en sport. Zij hadden diverse taken, als het behandelen van diverse vraagstukken, het gevraagd en ongevraagd adviseren van het college van burgemeester en wethouders, bevorderen van samenwerking tussen diverse organisaties, het stimuleren van verenigingen om activiteiten te organiseren en het ondersteunen van sportstimuleringsprojecten. Het adviseren is nu belegd bij de adviesraad Sociaal Domein. De veranderende rol van de gemeente en het veranderende sportlandschap (opkomst andere aanbieders, meer individuele sporters en veranderend gebruik openbare ruimte) vraagt om een heroverweging van de huidige sportbundeling. Om in te kunnen blijven spelen op de toekomstige ontwikkelingen is het van belang dat er nauwer wordt samengewerkt tussen inwoners, aanbieders en maatschappelijke organisaties. De sportbundeling nieuwe stijl gaat zich bezig houden met de uitvoer van het nog op te stellen beweeg- en sportakkoord. Deze sportbundeling kan aansluiten bij het platform Lokaal Gezondheidsbeleid en de voorgenomen kerngerichte structuur. Ook de dorpsraden moeten hierbij betrokken worden.

Stimuleren van deskundigheid van kader en vrijwilligers

Verenigingen zijn het kloppende hart van de samenleving, het is de plek om te bewegen en sporten én te ontmoeten. Binnen de verschillende thema's van deze visie (en later het beweeg- en sportakkoord) zijn zij dan ook belangrijke samenwerkingspartners. Om vitaal te blijven is het van belang dat verenigingen beschikken over voldoende en deskundige bestuurders, trainers, coaches en andere vrijwilligers: bestuurders die voldoende competent zijn om hun taken te vervullen en kunnen inspelen op trends en ontwikkelingen en vakkundige en enthousiaste trainers die hun sporters weten te binden en behouden! Ook de komende jaren wordt daarom ingezet op deskundigheidsbevordering van kader en vrijwilligers, door o.a. de subsidieregeling voor jeugdtrainers en kader in stand te houden.

Tevens kan gebruik gemaakt worden van de middelen die er vanuit het ministerie van VWS beschikbaar komen voor zogenaamde Adviseurs Lokale Sport. Zij gaan o.a. behoeften van de verenigingen ophalen en moeten ervoor zorgen dat verenigingen gehoord worden bij de totstandkoming van een lokaal akkoord.

Met wie gaan we dit bereiken?

Binnen dit deelakkoord is het opzetten van een sportbundeling nieuwe stijl één van de belangrijkste speerpunten. Gezien de huidige rol (middel) van bewegen en sport, dient de lokale sportbundeling nieuwe stijl divers van samenstelling te zijn. Niet alleen beweeg- en sportaanbieders, maar ook andere beleidsterreinen, zoals onderwijs, welzijn, jeugd, commerciële-, ongebonden- en anders georganiseerde sport moeten direct of indirect betrokken worden bij de sportbundeling.

Bij het opstellen van het lokale akkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

Marlou Bloemendaal (Eigenaar InShape Fitness): "Samenwerking tussen aanbieders zoeken door bijvoorbeeld een rittenkaart in te stellen, zodat inwoners bij meerdere beweeg- en sportactiviteiten kunnen kijken. Met "beloning" (korting) als men bijvoorbeeld 5 aanbieders heeft bezocht. Ook kinderen erin betrekken."

4.8 Positieve cultuur

Bewegen en sporten moet leuk zijn, veilig, eerlijk en zorgeloos. Daar zorgen we met elkaar voor. Plezier in bewegen en sport is het fundament voor een leven lang bewegen. De afgelopen jaren heeft bijna 60 procent van alle sportverenigingen in Nederland gewerkt aan een plezierig en veilig beweeg- en sportklimaat. Een aantal beweeg- en sportaanbieders in de gemeente Staphorst besteedt aandacht aan een veilig sportklimaat. Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Om tot beleid te komen zijn er

diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

Iedere inwoner van de gemeente Staphorst kan overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos bewegen en sporten.

Doel

We willen insteken op het ontwikkelen en implementeren van voorwaarden voor een sociaal veilig beweeg- en sportklimaat bij de beweeg- en sportaanbieders en de openbare ruimte in de gemeente Staphorst.

Hoe gaan we dit bereiken?

Een positieve beweeg- en sportcultuur wordt uitgedragen door de gehele gemeente

Binnen dit deelakkoord zijn de aanbieders van bewegen en sport een belangrijke partner. Het is van belang dat aanbieders aandacht hebben voor het creëren van positief en plezierig beweeg- en sportklimaat. De sportbundeling nieuwe stijl eventueel in samenwerking met de Lokale Adviseur Sport (NOC*NSF) wordt gevraagd dit thema dan ook expliciet mee te nemen, bijv. door het uitwisselen van kennis en ervaring of door het aanbieden van trainingen/cursussen voor bestuurders, trainers (pedagogisch beweeg- sportklimaat) en vrijwilligers (vertrouwenscontactpersoon).

Maar voor een sociaal veilig beweeg- en sportklimaat, moet een positieve cultuur door iedereen worden uitgedragen. Niet alleen de aanbieder speelt hier een rol in, ook ouders, onderwijsinstellingen en andere organisaties zijn aan zet.

Er is aandacht voor een veilige omgeving

Om in de gemeente Staphorst veilig te kunnen bewegen en sporten, is het van belang dat de openbare omgeving zo is ingericht dat er veilig gebruik van kan worden gemaakt en ook de route naar de beweeg- en sportaanbieder veilig is.

Met wie gaan we dit bereiken?

Voor dit deelakkoord is het van belang dat een positieve cultuur door iedereen gedragen wordt. Naast de beweeg- en sportaanbieders, wordt een positieve cultuur ook via andere kanalen als de gemeente en onderwijsinstellingen onder de inwoners verspreid. Tevens biedt het landelijke akkoord goede aanknopingspunten en samenwerkingspartners.

Bij het opstellen van het lokale akkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

Gerla Huls (Voorzitter dorpsraad IJhorst): "Misschien kan er een prijs worden uitgereikt aan de Fair Play club/sporter van het jaar".

4.9 Van jong af aan vaardig in bewegen

Een preventieve aanpak van de motorische ontwikkeling vroeg in de levensloop van kinderen met aandacht voor kwalitatief en voldoende bewegen biedt een belangrijke kans om gezondheidsachterstanden te voorkomen. Er zijn diverse ontwikkelingen op dit gebied gaande.

Motorische ontwikkeling kinderen

Spelen en bewegen is helaas minder vanzelfsprekend geworden in het dagelijks leven van kinderen. Landelijk onderzoek stelde in 2016 vast dat de meeste kinderen van 4 tot 11 jaar maar drie tot zeven uur

per week buiten spelen. Tevens blijkt uit onderzoek dat de bewegingsvaardigheid van kinderen minder is dan in 2006. De oorzaken daarvan zijn legio: digitalisering, verstedelijking en te weinig veilige speelplekken. Maar ook de terughoudende en voorzichtige houding van veel ouders en verzorgers bij het buitenspelen speelt een rol.

Kinderen die op jonge leeftijd weinig bewegen, ontwikkelen zich motorisch minder goed en hebben een grotere kans op overgewicht. Als gevolg daarvan lopen ze een verhoogd risico op het ontwikkelen van chronische aandoeningen. Bovendien beleven kinderen die motorisch minder ontwikkeld zijn minder plezier aan bewegen, komen ze makkelijker aan de zijlijn te staan omdat ze niet goed mee komen bij het spelen of gymmen, en is de kans op stoppen met bewegen en sport groter.

Binden en behouden jeugd bij de beweeg- en sportaanbieder

Ook het binden en behouden van jeugd bij de beweeg- en sportaanbieders is een actueel thema. Uit diverse (landelijke) onderzoeken is een duidelijke uitstroom te zien van de puberjeugd bij de sportvereniging. Redenen hiervoor zijn divers, maar hebben onder andere te maken met (priori)tijd en andere interesses. Daarnaast zijn er een aantal leefstijlontwikkelingen waar beweegaanbieders een bijdrage aan kunnen leveren.

Preventieakkoord alcohol, roken en overgewicht

Jaarlijks sterven 35.000 Nederlanders door roken, overgewicht of probleemdrinken. Ze zijn samen de grootste oorzaak van ziekte in Nederland. Daarom hebben 70 organisaties afspraken gemaakt in een nationaal preventieakkoord. In het akkoord staan afspraken om gezamenlijk te komen tot:

- Minder rokers en mee rokers;
- Terugdringen van overgewicht en obesitas;
- Het tegengaan van problematisch alcoholgebruik.

Om deze doelen te bereiken wordt er in het preventieakkoord ook een beroep gedaan op beweeg- en sportaanbieders.

Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

Ieder kind in de gemeente Staphorst krijgt een gezonde start van zijn of haar leven.

Doel

Daarvoor willen we de motorische vaardigheden bij de jongste jeugd verbeteren en stimuleren dat ze meer én een leven lang blijven bewegen in een gezonde omgeving.

Hoe gaan we dit bereiken?

Continueren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs

Naast werk en privé (thuis, gezin) is bewegen en sport van grote betekenis voor mens en samenleving. Niet alleen vanwege het plezier in het bewegen zelf – het geeft grote voldoening en geluksgevoel als het bewegen (samen) lukt – maar ook vanwege de grote positieve effecten van veelzijdig en verantwoord bewegen en sporten op maatschappelijke participatie (integratie en burgerschap) en op de geestelijke en fysieke volksgezondheid. Het jong-geleerd-is-oud-gedaan principe, blijkt op dit terrein van grote invloed (motorisch geheugen). Wie eenmaal met plezier en goed heeft leren bewegen en sporten, plukt daar zijn hele leven de vruchten van. Het bewegingsonderwijs levert aan dit leerproces een belangrijke bijdrage door kinderen een basis van bewegingsvaardigheden te onderwijzen en ze deelname bekwaam te maken. De gemeente Staphorst heeft daarom tot een aantal jaren geleden bijgedragen aan de kwaliteit van het bewegingsonderwijs op de basisscholen (via de regeling ‘Brede Impuls Combinatiefuncties’). De aangestelde vakleerkracht heeft de leerkrachten opgeleid om zelfstandig kwalitatief goed bewegingsonderwijs te

verzorgen. Deze nemen onderling voor elkaar waar bij afwezigheid. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda wordt gekeken op welke manier deze kwaliteit gewaarborgd kan worden.

Jeugd laten kennismaken met verschillende sporten

Het is belangrijk dat kinderen een sport vinden die goed bij hen past en waardoor ze plezier beleven aan bewegen en sport. En hoe meer plezier, hoe groter de kans dat kinderen ook lid blijven van een beweeg- en sportaanbieder. Daarom is het belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd kennismaken met verschillende sporten:

Deskundigheidsbevordering bij kader

Een deskundige en enthousiaste trainer zorgt ervoor dat kinderen plezier beleven aan het bewegen en sporten en blijven bewegen en sporten. Echter, in de praktijk worden vaak onervaren jeugdtrainers ingezet als trainer/coach bij de jongste jeugdteams. Voor hen is het van belang dat zij in ieder geval een basisdiploma tot trainer kunnen behalen. Daarom wordt ook de komende jaren ingezet op deskundigheidsbevordering van kader en vrijwilligers, door o.a. de subsidieregeling voor jeugdtrainers en kader in stand te houden (zie ook deelakkoord 4.7 Vitale aanbieders).

Aanbod aanbieders afstemmen op behoeften jeugd

Vanaf puberleeftijd haken steeds meer jeugdleden af bij de sportverenigingen, veelal door andere interesses en omdat ze geen tijd meer hebben. Landelijk is het een actueel thema en wordt er steeds meer kennis over opgedaan. In de gemeente Staphorst gaan we onderzoeken of we met beweeg- en sportaanbieders en andere organisaties als onderwijs en welzijnsinstellingen hierop kunnen inspelen.

Aandacht voor roken en alcohol bij sportaanbieders

Vanuit het nationaal preventieakkoord is het doel dat in 2025 bijna alle sportverenigingen rookvrij zijn en roken bij speeltuinen verboden is. In het kader van het initiatief 'Op weg naar een rookvrije generatie' zijn diverse gemeenten en sportverenigingen afgelopen jaren aan de slag gegaan met het thema. In 2018 waren al 571 sportclubs in Nederland op weg naar een rookvrije generatie. Ook in de gemeente Staphorst sluiten we aan bij het initiatief en gaan we samen met de beweeg- en sportaanbieders op weg naar een rookvrije generatie.

Ook ligt er voor het thema 'alcohol' binnen het nationaal preventieakkoord een rol voor de sportvereniging. Streven is dat medewerkers en vrijwilligers die alcohol schenken in sportkantines uiterlijk in 2025 een cursus volgen, zodat ze zich kunnen houden aan de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en kunnen anticiperen op overmatig alcoholgebruik. Bij de sportverenigingen in de gemeente Staphorst is deze cursus nu al verplicht. Binnen de nota Lokaal Gezondheidsbeleid is alcoholmatiging een speerpunt en er zal daarom waar mogelijk hierop worden aangesloten.

Eén van de doelen in het nationaal preventieakkoord om overgewicht tegen te gaan is dat sportaanbieders hun aanbod nog toegankelijker maken voor mensen die niet genoeg bewegen of sporten. Dit is ook voor de gemeente Staphorst een speerpunt, zie ook het deelakkoord 4.5 Inclusief bewegen en sporten.

Stimuleren van bewegen bij jongeren door het bewustzijn bij ouders te vergroten

Niet of te weinig bewegen zal bij een deel van de kinderen leiden tot onherstelbare achterstanden in bewegingsvaardigheden, die op hun beurt weer gepaard gaan met een verminderde motivatie voor een actieve leefstijl en weinig zelfvertrouwen, met inactiviteit en uitsluiting/isolement tot gevolg. Eén van de redenen dat er minder bewogen wordt is dat kinderen veel achter de computer/TV of op hun smartphone zitten. Ouders spelen een belangrijke rol bij de keuze voor een gezonde leefstijl en het beweeggedrag van kinderen, daarom willen wij in de gemeente Staphorst o.a. het bewustzijn bij de ouders vergroten dat zij een belangrijke rol hebben bij het beweeggedrag van hun kinderen.

Met wie gaan we dit bereiken?

Om de doelen voor dit deelakkoord te behalen, kunnen verschillende partijen een bijdrage leveren. Het gaat hier om een interactieve samenwerking om kinderen van jongs af aan te stimuleren voldoende te bewegen en een gezonde leefstijl aan te nemen. Daarnaast ligt er een belangrijke rol in het vergroten van het bewustzijn voor een gezonde leefstijl van alle inwoners. Bij dit thema kan de sportbundeling nieuwe stijl, eventueel in samenwerking met de Lokale Adviseur Sport, een faciliterende rol vervullen. Bij het opstellen van het lokale beweeg- en sportakkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

Albert Wielink (Voorzitter dorpsraad Noord): "Laten we ons focussen op jongeren, dat zij een sport vinden die bij hen past, dan is er een grotere kans dat ze het blijven doen. Op latere leeftijd is het veel moeilijker/een hogere drempel om met sporten/bewegen te beginnen. Scholen en naschoolse opvang/kinderopvang hebben hierin een belangrijke rol, zij kunnen meer samenwerken met verenigingen."

4.10 Bijzondere prestaties inspireren

De gemeente Staphorst is een beweeg- en sportdorp bij uitstek. Tijdens twee gelegenheden wordt jaarlijks aandacht besteed aan de prestaties van de inwoners. Bijzonder prestaties leveren plezier en sociale cohesie op en kunnen ook inspireren en aanzetten tot (meer) bewegen. Om tot beleid te komen zijn er diverse gegevens verzameld. Zie bijlage 4 voor een overzicht van wat er speelt in Staphorst. Zie bijlage 5 voor een overzicht wat er al gebeurt binnen andere beleidsterreinen.

Ambitie

Inwoners worden gemotiveerd en gewaardeerd om te (blijven) bewegen. Hetzelfde geldt voor de beweeg- en sportaanbieders voor hun bijdrage aan een vitale en gezonde samenleving.

Doel

We willen inwoners en beweeg- en sportaanbieders in de gemeente Staphorst waarderen om bijzondere prestaties.

Hoe gaan we dit bereiken?

Jaarlijks huldigen van kampioenen en aandacht voor bijzondere prestaties

Jaarlijks worden plaatselijke kampioenen gehuldigd door zowel de gemeente als de Stichting Sport en Business Staphorst. Met elkaar wordt verkend wat de toekomstige samenwerkingsmogelijkheden zijn voor de jaarlijkse huldigingen en of daarbij ook andere bijzondere prestaties kunnen worden meegenomen. (bijv. deelname rolstoel 4-daagse, deelname 80-jarige aan Nijmeegse vierdaagse etc.)

Inwoners, verenigingen en organisaties waarderen om hun bijzondere bijdragen voor een vitaal en gezond Staphorst

Niet alleen sporters willen we waarderen om hun prestaties, ook inwoners, verenigingen en organisaties die dankzij goede initiatieven andere inwoners in beweging krijgen willen we waarderen. In samenwerking met de sportbundeling nieuwe stijl wordt nagedacht of en op welke manier dit kan worden vormgegeven. Bij het opstellen van het lokale akkoord wordt geïnventariseerd welke partijen een rol binnen dit deelakkoord willen vervullen en wordt dit verder (kerngericht) uitgewerkt.

Mark Douw (Fysiotherapeut Ter Harmsel Fysio): "Via (social) media wat actiever zijn als club/vereniging, zodat je jongeren inspireert en wie weet meer "sporters" bij je vereniging krijgt. Via websites van de verenigingen, maar ook via app, Instagram, etc.. Daar kijkt de jeugd veel op, vandaar dat zoveel jeugd aan fitness doet."

5. Monitoring

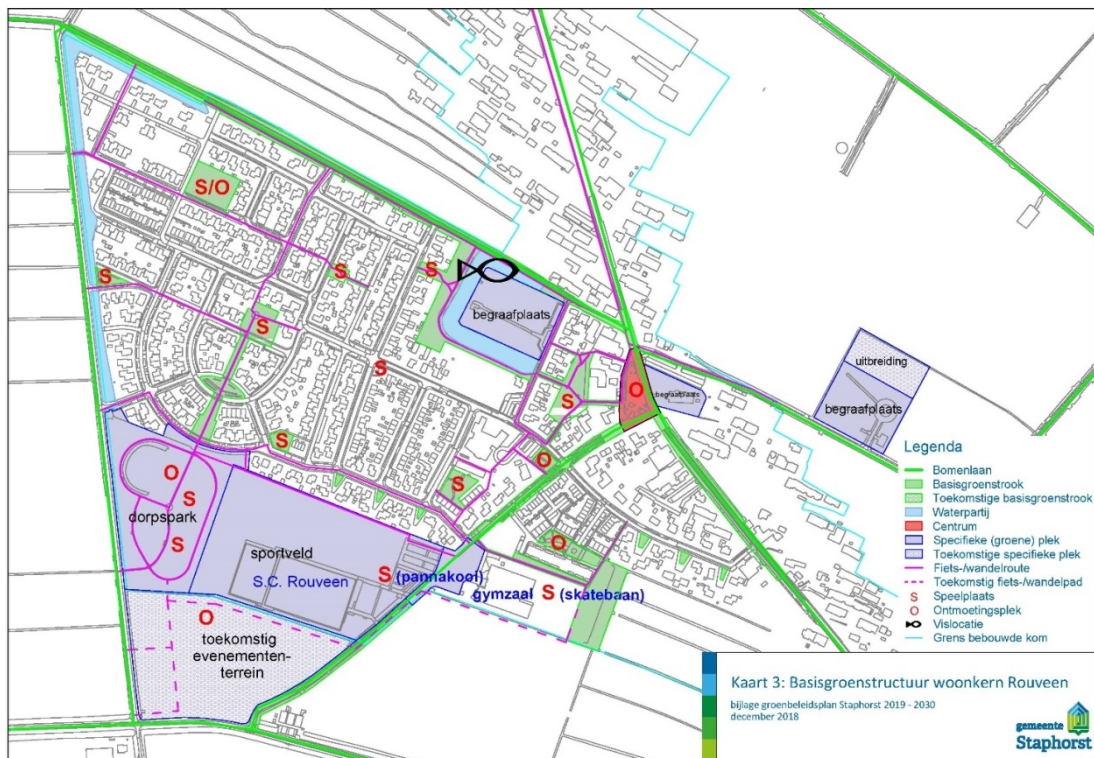
Om vast te stellen of de gestelde doelstellingen ook daadwerkelijk zijn gehaald vindt er monitoring plaats. Voor de monitoring kan gebruik gemaakt worden van de reguliere onderzoeken uitgevoerd door Sportservice Overijssel en de GGD IJsselland. Aanvullend worden andere instrumenten ingezet om e.e.a. in kaart te brengen.

Om de algemene doelstellingen te monitoren worden onderstaande indicatoren gebruikt:

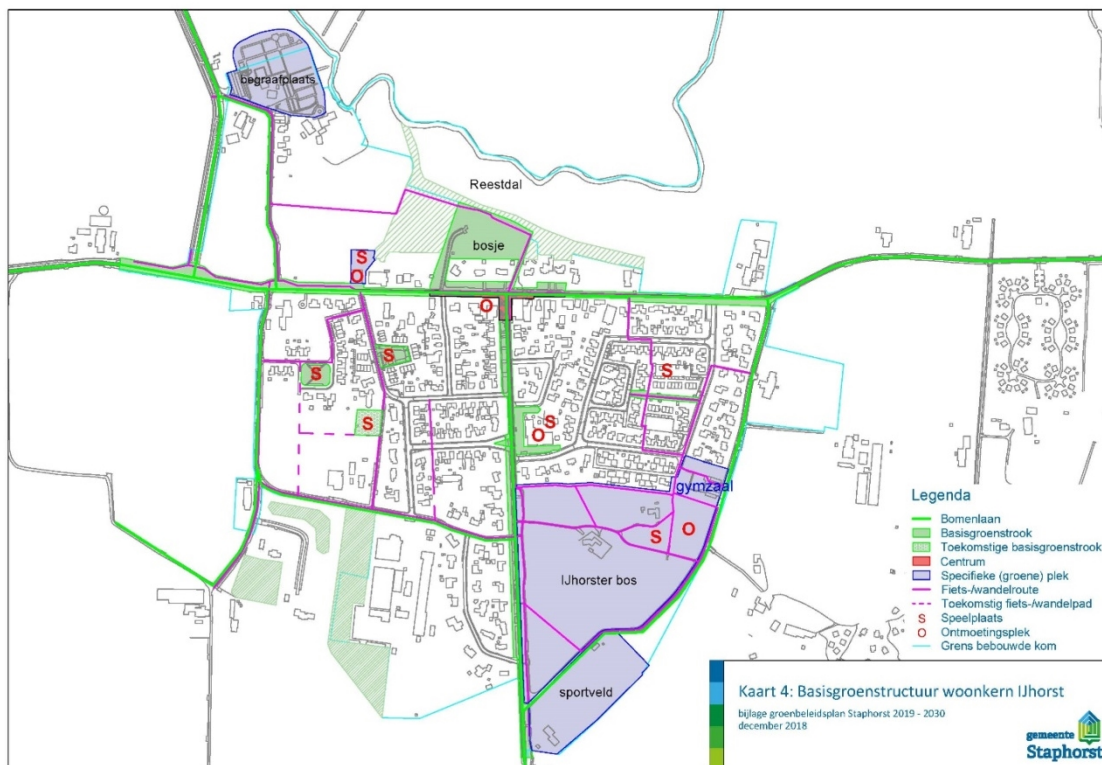
- Wekelijks 7 uur bewegen bij kinderen;
- Dagelijks buitenspelen van kinderen;
- Voldoen aan Nederlandse Norm Gezond Bewegen van jongeren, volwassenen en ouderen;
- Lidmaatschap bij vereniging van kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen;
- Wekelijks sporten bij kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen.

Om de diverse opgestelde doelen op de deelakkoorden te monitoren, wordt in de nog verder op te stellen uitvoeringsagenda verder ingezoomd op de instrumenten en manier van monitoren.

Bijlage 2 – Accommodaties en speelplekken in Rouveen (kern)

Bijlage 3 – Accommodaties en speelplekken in IJhorst (kern)

Bijlage 4 – Wat speelt er in de gemeente Staphorst?

Inclusief bewegen en sporten (zie paragraaf 4.5)

- 24% van de kinderen (basisonderwijs) beweegt iedere dag minimaal 60 minuten (regio nb);
- 7% van de jongeren (2de en 4de klas) beweegt iedere dag minimaal 60 minuten (regio 15%);
- 55% van de volwassenen en 65-plussers voldoet aan de beweegrichtlijnen* (regio 66%);
- Volwassenen en 65-plussers met een hoge SES voldoen minder vaak aan de beweegrichtlijnen;
- 55% van de kinderen (basisonderwijs) is lid van een sportvereniging (regio 73%);
- 25% van de jongeren (2de en 4de klas) is lid van een sportvereniging (regio 68%);
- 27% van de volwassenen en 65-plussers is lid van een sportvereniging (regio 31%);
- 63% van de kinderen (basisonderwijs) is een regelmatige sporter** (regio nb);
- 42% van de volwassenen en 65-plussers is een regelmatige sporter** (regio 49%);
- 65-plussers, inwoners met een lage SES, inwoners met overgewicht en volwassenen met een beperking/chronische aandoening zijn minder vaak lid van een sportvereniging en een regelmatige sporter**;
- 6% van de volwassenen en 65-plussers heeft mobiliteitsbeperkingen (regio 9%);
- 7% van de kinderen (basisonderwijs) is geen lid van een sportvereniging vanwege geldgebrek (regio 3%);
- 10% van de volwassenen en 65-plussers heeft enige tot grote moeite met rondkomen (regio 13%) en onvoldoende geld voor een lidmaatschap (regio 14%).

* deze beweegrichtlijnen adviseert volwassenen en ouderen om op tenminste vijf dagen in de week minimaal een half uur matig intensief te bewegen.

**regelmatige sportdeelname betekent minimaal 40 keer per jaar sporten.

Duurzame infrastructuur (zie paragraaf 4.6)

- 68% van de kinderen (basisschool) gaat dagelijks fietsend of lopend naar school (regio 55%). Belangrijkste redenen om niet dagelijks lopend of fietsend naar school te gaan zijn: het is te ver (12%), te veel verkeer/gevaarlijk (6%) en slecht weer (6%);
- 32% van de ouders van de kinderen (basisschool) vindt dat er te weinig beweeg- en sportmogelijkheden in de buurt zijn (26% heeft geen mening; regio nb);
- 26% van de ouders van de kinderen (basisschool) vindt dat het in de buurt onveilig is door verkeer (16% heeft geen mening; regio nb);
- 90% van de volwassenen en 65-plussers vindt dat er genoeg groen in zijn of haar buurt is (regio 83%);
- 87% van de volwassenen en 65-plussers vindt de omgeving waar hij of zij woont gezond (regio 78%);
- 41% van de volwassenen en 65-plussers beweegt meer omdat zijn/haar buurt groen is (regio 45%);
- Hardlopen en wandelsport staan in de top 5 van meest beoefende sporten door volwassenen in Overijssel;
- Wandelsport en wielrennen/toerfietsen staat in de top 5 van meest beoefende sporten door 65-plussers in Overijssel.

Vitale aanbieders (zie paragraaf 4.7)

- 87% van de (8 deelnemende) sportverenigingen is Vitaal (Overijssel 85%);
- 25% van de (8 deelnemende) sportverenigingen scoort voldoende tot goed op maatschappelijke betrokkenheid (45% in Overijssel);
- 55% van de kinderen (basisonderwijs) is lid van een sportvereniging (regio 73%);
- 27% van de volwassenen en 65-plussers is lid van een sportvereniging (regio 31%);
- 41% van de volwassenen en 65-plussers doet vrijwilligerswerk (regio 39%).

Positieve cultuur (zie paragraaf 4.8)

- 1% van de kinderen (basisschool) is op de (sport)club of vereniging gepest (regio 1%);
- 10% van de jongeren (2de en 4de klas VO) is afgelopen jaar gepest (regio 10%);
- 16% van de jongeren (2de en 4de klas VO) heeft anderen gepest (regio 12%);
- 26% van de ouders van kinderen (basisschool) vindt het onveilig door verkeer in de buurt;
- 3% van de basisschooljeugd voelt zich niet veilig in de buurt.

Van jongs af aan vaardig in bewegen (zie paragraaf 4.9)

- 97% van de kinderen (basisonderwijs) ervaart zijn gezondheid als (zeer) goed (regio 97%);
- 91% van de jongeren (2de en 4de klas) ervaart zijn gezondheid als goed (regio 85%);
- 68% van de kinderen (basisonderwijs) gaat dagelijks lopend/fietsend naar school (regio 55%);
- 24% van de kinderen (basisonderwijs) beweegt dagelijks minimaal 60 minuten (regio nb);
- 7% van de jongeren (2de en 4de klas) beweegt dagelijks minimaal 60 minuten (regio 15%);
- 81% van de kinderen (basisonderwijs) speelt meer dan 30 min. per dag buiten (regio 65%);
- 21% van de kinderen (basisonderwijs) vertoont sedentair gedrag* (regio nb);
- 17% van de jongeren (2de en 4de klas) vertoont sedentair gedrag* (regio 43%);
- 69% van de kinderen (basisonderwijs) heeft afspraken met ouders over aantal uur per dag dat hij/zij achter pc, smartphone etc. mag zitten (regio 65%);
- 14% van de kinderen (basisonderwijs) heeft overgewicht (regio nb);
- 15% van de jongeren (2de en 4de klas) heeft overgewicht (regio 17%);
- 48% van de jongeren (2de en 4de klas) heeft weleens alcohol gedronken (regio 40%);
- 52% van de jongeren die weleens alcohol heeft gedronken heeft in de afgelopen vier weken vijf of meer drankjes per gelegenheid gedronken (binge drinken; regio 44%);
- 35% van de jongeren (2de en 4de klas) heeft weleens gerookt (regio 24%). 16% rookt op dit moment (nog) (regio 10%).

* Sedentair gedrag: meer dan 2 uur per dag in de vrije tijd gedrag met laag energieverbruik, zoals TV kijken/laptop/PC

Bijzondere prestaties inspireren (zie paragraaf 4.10)

- Jaarlijks huldigt de gemeente Staphorst haar plaatselijke sportkampioenen.
- De Stichting Sport en Business Staphorst organiseert uiteenlopende activiteiten zoals lezingen, excursies en bezoekt sportwedstrijden. Tijdens de jaarlijkse sportersavond schenken zij ook aandacht aan de nationale sportkampioenen.

Bijlage 5 – Wat gebeurt er al binnen andere beleidsterreinen?

Inclusief bewegen en sporten (zie paragraaf 4.5)

Aandacht voor inclusief bewegen en sporten binnen andere beleidsterreinen

Ook in de nota Lokaal Gezondheidsbeleid wordt ingezet op meer bewegen (voor specifieke doelgroepen). Doelen die in de nota Lokaal Gezondheidsbeleid zijn geformuleerd:

- Meer jongeren bewegen actief;
- Meer mensen voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen;
- Minder ouderen voelen zich eenzaam;
- Meer ouderen hebben een gezond gewicht.

Ook het jeugdbeleid biedt een aantal aanknopingspunten op het terrein van:

- Ontwikkelen, opvoeden en beschermen;
- Opvang, educatie en participatie;
- Gezondheid van de jeugd;
- Jeugd en veiligheid;
- Vrije tijdsbesteding. *Nauw verwant aan het jongerenwerk is het werk van de buurt-beweeg-coach, die buitenschooltijd beweeg- en sportactiviteiten organiseert op de schoolpleinen. Dit is een goede manier om alle kinderen te leren kennen en te signaleren.*

Aanknopingspunten welzijn / ouderenbeleid:

- Initiëren, stimuleren en faciliteren van activiteiten die bijdragen aan een gezonde leefstijl (w.o. beweging en voeding) en vitaliteit.
- Om de gezondheid en vitaliteit te bevorderen wordt een week/infomarkt georganiseerd waarbij relevante ketenpartners betrokken worden om zo een breed mogelijk publiek te trekken.
- Vrijwilligersorganisaties worden ondersteund die recreatieve, educatieve en gezondheid bevorderende ontmoetingsactiviteiten voor volwassenen en ouderen organiseren.

Duurzame infrastructuur (zie paragraaf 4.6)

Aandacht voor een duurzame infrastructuur binnen andere beleidsterreinen

In de nota Lokaal Gezondheidsbeleid wordt ingezet op een gezonde leefomgeving.

Doelen die in de nota Lokaal Gezondheidsbeleid zijn geformuleerd en aansluiten bij dit deelakkoord:

- Er zijn meer plekken voor bewegen gecreëerd in de openbare ruimte;
- Er is meer ruimte voor ontmoeting gecreëerd in de openbare ruimte.

Er zijn ook een aantal raakvlakken met aspecten uit de omgevingsvisie:

- Er wordt ingezet op een beweegvriendelijke omgeving door de (bestaande en nieuwe) omgeving in te richten met ommetjes, speelplaatsen, trapveldjes en sportgelegenheden en door evenementen te organiseren. Hiervoor wordt gezocht naar mogelijkheden om daarbij de natuurlijke, landschappelijk en cultuurhistorische kwaliteiten van Staphorst te gebruiken, zowel binnen kernen als tussen de kernen;
- Wandelen is ook een belangrijk aspect binnen de visie. Er wordt gestreefd naar een zodanige inrichting van de openbare ruimte dat lopen/bewegen wordt gestimuleerd. Bij de verplaatsing van routes zal wandelvriendelijkheid hoog in het vaandel staan. Dit betekent onder andere dat eventuele knelpunten – zoals gevaarlijke kruispunten met andere wegen – worden geprobeerd om op te lossen met als doel een aantrekkelijke en veilige wandelinfrastructuur te creëren.

Aanknopingspunten welzijn en ouderenbeleid:

- Het project Vitaal en Veilig Thuis Staphorst.

Vitale aanbieders (zie paragraaf 4.7)

Aandacht voor vitale aanbieders binnen andere beleidsterreinen

In de nota Lokaal Gezondheidsbeleid wordt niet direct ingezet op vitale aanbieders, wel staat als doel genoemd:

- Oprichten van een Platform lokaal gezondheidsbeleid (op beleidsniveau gemeente-breed, in de uitvoering per kern een netwerk van lokale partijen en actief betrokken inwoners die zich richt op het bevorderen van gezondheid en een gezonde leefomgeving).

Ook een aantal commerciële sportaanbieders heeft aangegeven open te staan voor samenwerking door bv. het uitgeven van een gezamenlijke strippenkaart en/of beloningssysteem voor bewegen.

Aanknopingspunten welzijn en ouderenbeleid:

- SWS ondersteunt in het kader van haar welzijnstaak vrijwilligers, verenigingen en organisaties bij de zoektocht naar vrijwilligers en bieden ze cursussen en trainingen aan over belangrijke onderwerpen, zoals een vrijwilligersverzekering of de AVG.
- Organiseert jaarlijks tenminste één waarderingsactiviteit voor vrijwilligers (vrijwilligerspluim).

Positieve cultuur (zie paragraaf 4.8)

Aandacht voor een positieve cultuur binnen andere beleidsterreinen

In de omgevingsvisie is sociaal en fysiek veilig een belangrijk thema. Beschreven staat:

- Een veilig gevoel draagt sterk bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. Initiatieven kunnen hier op verschillende manieren aan bijdragen. Het kan gaan om verlichting op openbare plekken en plekken voor jongeren.

Aanknopingspunten Onderwijsbeleid:

- Binnen het onderwijs wordt er uiteraard ook aandacht besteed aan pesten. Iedere school binnen de gemeente beschikt over een pestprotocol.
- Gezonde Schoolbeleid → Gaaf Gezond → scholen begeleiden naar Gezonde Scholen.

Aanknopingspunten welzijn en ouderenbeleid:

- Zet zich in om vrijwilligerswerk te promoten en aantrekkelijk te maken binnen de gemeente.

Van jongs af aan vaardig in bewegen (zie paragraaf 4.9)

Aandacht voor van jongs af aan vaardig in bewegen binnen andere beleidsterreinen

Binnen de nota Lokaal Gezondheidsbeleid is één van de aandachtsgebieden 'gezond opgroeien'.

Doelen die in de nota Lokaal Gezondheidsbeleid zijn geformuleerd:

- Meer jongeren bewegen actief;
- Minder jongeren roken;
- Minder jongeren onder de 18 jaar hebben weleens alcohol gedronken; ook wordt er minder overmatig gedronken (binge drinken).

Onderwijsbeleid:

- Wij zien er op toe dat de kwaliteit van het bewegingsonderwijs wordt gewaarborgd.

Welzijn:

- Initiëren, stimuleren en faciliteren van activiteiten die bijdragen aan een gezonde leefstijl (w.o. beweging en voeding) en vitaliteit.

Bijzondere presentaties inspireren (zie paragraaf 4.10)

Aandacht voor bijzondere prestaties inspireren binnen andere beleidsterreinen

Welzijn/vrijwilligersbeleid:

- De gemeente heeft een vrijwilligersverzekering afgesloten.
- Uitreiken van de vrijwilligerspluim.